

kek közül való. Az Oratoire-i vitás választás ügyében a vallásügyi minister arra hívta fel a párisi consistoriumot, hogy végül is már nevezzen ki papot az Oratoire-i gyülekezet számára. A presbyteri tanács megmaradt a mellett, hogy Robertyt ajánlja, ki több év óta tölti be a második lelkészi állást. December 13-án ült össze a consistorium és hosszas vita után Roberty az első szavazáskor megnyerte a többséget, de az orthodox tagok kifogásolták az eredményt, mire új szavazás ejtetett meg és Roberty nem neveztetett ki. Senki se érti e két szavazást, melyek közül az első többséget adott a presbyterium jelöltjének, a második pedig kisebbséget. Miért nem fogadták el az első választást érvényesnek? Ez a fogás teljességgel indokolatlan. S a mi még gyölöletesebbé teszi az eljárást, hogy Robertytól nyilatkozatot kívántak a dogma felől és ő kielégítő feleletet adott annyiban, hogy nem hajlandó a középkori theológiához visszatérni. Mert Roberty dogmatikai felfogásával talán az orthodoxiához számítandó, de a széleskörű orthodoiához. De az egyházáról való felfogásával nagyon eltér az orthodoxokétól, nem pártolja a zárt egyházat, mely egy hitvallás szűk körébe van szorítva. Bizonyos, hogy az orthodox többség azért nem akarja őt. Az oratoire-i gyülekezet ragaszkodik ahoz, hogy őt ajánlja, mert szereti lelkészét, s nem tudja felfogni a consistorium eljárását. A „Vie nouvelle“ az új orthodoxok lapja azt írta, hogy: „a párisi consistorium előtt nincs hely a theologiai vizsgálódás, sem pedig a keresztény gondolat szabadsága számára.“

Igy huzódik ez ügy már annyi idő óta, s talán nem is fog megoldatni, míg az egyháztanácsokat újra nem választják.

CHARRUAUD D.

F e l h i v á s

az unitárius vallásközönség összes hiveihez egyházunkban, nemzeti létünk ezredéves évfordulója alkalmából, a közszükségek fedezésére »Ezeréves emlékalap« czímen egy új alap létesítésére.

Az 1896-dik év, melyet a jó Isten kegyelme nekünk megérvünk engede, mint a honfoglalásnak s nemzeti létünknek ezredik évfordulója, sokkal nagyobb jelentőségű esemény, hogysem érintetlenül hagyhatná egyetlen egy magyar ember szívét is.

Ezt az évet, mint örömevet, méltóan megünnepelni s maradandó emlékekkel megörökíteni lelkesülve készül az egész ország. A hazafiságnak ezen érlüktetéseiben a mi magyar szívünk is minden bizonynyal részt vesz. De mi úgy véljük, hogy nagy mulasztást követnénk el, ha mint unitáriusok is nem igyekeznénk egyházilag is kifejezést adni e nagy jelentőségű eseményből fakadó örömmérzésünknek és lelkesedésünknek.

Ez indította E. K. Tanácsunkat mindenek előtt arra, hogy ez évi pünköszt első napján mindenik egyházközségünkben millenaris isteni tisztelet tartását rendelte el, hogy azon összes templomainkban hálát

adjunk Istennek hazánk és nemzetünk ezer éves fennállásáért és az Ő szent segedelmét és oltalmát kérjük az új ezer évre.

Ezzel kapcsolatban a hivek figyelmébe ajánlotta, hogy a kiknek Isten erre módot adott, e nagy jelentőségű alkalmat használják fel arra, hogy saját egyházközségükben a magok és családjuk nevét, kapcsolatban az ezeréves évfordulóval, valamely adomány által megörökíteni igyekezzenek.

Tervbe van véve, hogy az országos kiállítás ideje alatt, a melyet a legnagyobb valószínűséggel angol és amerikai hitrokonaink közül is többen meg fognak látogatni, Budapesten a lehetőleg egy nemzetközi unitárius isteni tisztelet és értekezlet tartassék.

A jelen felhívásnak célja pedig az, hogy ugyancsak nemzeti létünk ezeréves évfordulója alkalmából egyházi közszükségeink fedezésére „Ezeréves emlékalap” czimen egy új alapot létesítsünk.

A legnagyobb hálával tartozunk az isteni Gondviselésnek, hogy egyházunknak ugy a multban, mint a jelenben időről-időre egyes kiváló nagy jótevőket rendelt, a kik egész életök fáradalmainak gyümölcsét kész szívvvel tették le az egyház oltárára. Ennek köszönhetjük, hogy nemzeti létünk emez ezeréves évfordulóját, mint vallásfelekezet is örömmel ünnepelhetjük meg. Tekintélyes alapítványaink vannak, a melyeknek áldott gyümölcseit élvezhetjük. De szükségünk is folyton fokozódnak. Mint a gyermek, ha nő, több gondot ad: ugy egyházunknak is fejlődésével, haladásával nagyobbak a szükségai. S ha az új ezer év elébe nem csak mint nemzet, de mint egyház is bizalommal és reménnyel kívánunk tekinteni, őseink, hitbuzgó elődeink erényéről, áldozatkészségéről nekünk sem lehet, nem szabad lemondani.

Hogy legközelebbi szükségünk közül csak egy-kettőre mutassunk rá: itt van első sorban tordai iskolánknak rövid időn történendő átvételével előttünk álló helyreállítás. E tanintézetünket, a mint tudva van, 18 évvel ezelőtt átadtuk volt az államnak, hogy abban egy polgári iskolát állítson fel és rendezzen be, fenntartván magunknak a jogot gondoskodni arról, hogy kapcsolatosan a megfelelő osztályokban a tanulók gymnasiumi oktatásban részesüljenek. Az 1883. évi középiskolai törvény megszüntette a gymnasiumi tanfolyammal egybekötött polgári iskolákat. De különben is tordai iskolánkra nézve az állammal kötött szerződésünk egy pár év alatt lejár: nem lenne-e tőlünk a legnagyobb mulasztás, hogy ne mondjuk hálátlanság éppen a lelkiismeret szabadságának s ennek alapján szent vallásunknak törvény által lett biztosítása helyén, Tordán, meg nem őrizni, fenn nem tartani, illetőleg helyre nem állítani emez egyházunkkal egy idős iskolát?

Nem említve kolozsvári fő- és sz. kereszturi középtanodáinknak tovább fejlesztését, ki nem érezte és nem érzi közülünk, hogy tekintettel a növevelés fontosságára s ez irányban napról napra fejlődő igényekre, mily nagy hiánya egyházunknak, hogy nincs felsőbb leányiskolája, a melyet hazánkban ma már egy vallásfelekezet sem nélkülözhet és rajtunk kívül nem is nélkülöz.

Hányszor foglalkozunk magánylag szintugy, mint tanácskozásaink közben az egyházközségeken kívül szétszortan élő hiveink lelkigondo-

zásával, hogy ez mi módon volna eszközölhető, hogy ennek hiányában ne veszítsünk el annyi lelket a jövőben is saját hiveink közül, mint a mennyit a multban elveszítettünk? De ennek a módját hiába találjuk ki és tudjuk, ha nem alkalmazhatjuk, ha vagyoni erőnk csekélysége miatt nem tudunk körlelkészi állomásokat szervezni.

És így tovább még akárhány szükségre reámutathatnánk. De azt hisszük, hogy ez is elég arra, hogy jelen felhívásunk indokolva legyen; nem csak, de sokan méltán megjegyyezhetik, hogy ennyi szükséglet fedezni hiveink legnagyobb áldozatkészsége mellett is a célba vett „*Ezeréves emlékalap*”-pal teljes lehetetlen.

Ezt mi is tudjuk. Erre nem is számítunk. Mi az „*Ezeréves emlékalap*”-pal csak egy új magot akarunk elültetni egyházunk termő földjébe, mely ha Isten azt csiraképesse teszi és felneveli — a miben nem kételkedünk — nemzeti életünk emez örömevének egyházi életünkben is a hitbuzgóságot illetőleg egy fénysugarául szolgáljon.

Teljes bizalommal fordulunk azért egyházunk összes hiveihez, hogy minket e buzgó törekvésünkben támogatni s az „*Ezeréves emlékalap*”-hoz becses adományaikkal hozzájárulni sziveskedjenek.

A gyűjtéssel senkit sem akarunk terhelni. Ezért gyűjtőiveket nem is bocsátunk ki. A kikhez e felhívásunk eljut, azokra bizzuk, hogy esetleg másokat is megnyerjenek a kitűzött célnak. Gyűjtőiv helyett inkább egy postautalványt mellékelünk, hogy adományaik beküldését ezzel is megkönnyítsük.

Az adományokat egyházi közlönyeinkben nyilvánosan fogjuk nyugtázni s az adományozók neveit egy e végre külön vezetendő „*Aranykönyv*” ben fogjuk megörökíteni.

Isten áldása legyen felhívásunkon!

Az unitáriusok Egyházi Képviselő Tanácsának Kolozsvárt, 1896. januárius hó 9-én tartott üléséből.

Boros György,
közigazgatási jegyző.

Ferencz József,
unitárius püspök.

GYÖNGYMONDATOK.

Engedelmesség,

Az engedelmesség azon egyedüli kedveskedés, mely a parancsnokoló istenséget gyönyörködteti. *Corneille Péter.*

Építészet.

Az építésre az embereket azon szükség tanította, hogy magukat az időjárás viszontagságai ellen biztosítsák; főczél azért abban a kényelem és tartósság; a szépítés bárminő műtetei itt mind csak alárendelt kérdések. *Mendelsohn*

Érdek.

Az érdek változtatja járását, s céljaira áldozza a szent és világi dolgokat. *Voltaire.*

Az emberek alig hogy jó érzelemre jönnek, azonnal önérdelkeikre figyelnek. *Voltaire.*

Nem ismerünk se kiráiyt, se köztársaságot, hogy háborut kezdene, békét kötne, rendelkeznék, vagy egyezkednék érdek nélkül. *Voltaire.*

Az ember mindaddig felebarát, míg adni és venni nem kénytelen. *Kisfaludi Károly.*

Érdem.

Az emlékoszlop az utókor könyugtája az előkor nagy szellemei adóssággövetelésére. *Saphir.*

Csak melegágyi növény az, melynek minden kis hideg megárt. *Kotzebue.*

Bármint keresse is az ember a közbecsülést feszült gonddal, a szép tények érzéke bennünk van; azon belgyönyör, mely minket felindit, a legjobb illatu temjenezés, melyet nyerhetünk A nélkül, hogy függenénk a világ hitétől, dicsőségünk bennünk kezdődik, vagy romlik el; s a külfény azt alig nevelheti, ha öntudatunk attól a tapsot megtagadja. *Corneille Tamás.*

Nagyitva látni a mások érdemét, a tévedésnek egyik szép neme; s ez a szerény érzés a zsenge kort leginkább ékesíti *Kazinczi.*

Az erényszeretet nem néz életkorra, az érdem mindig bájolólag tündököl; s a ki így mindent tehet, szeretetet érdemel. *Corneille Péter.*

A diszjel csak érdemmel párosulva lehet méltó a tiszteletre; az érdem diszjel nélkül is. *Ozuczor.*

Melyik nagyobb szégyen; megtagadni-e valakitől az érdemelt álmást, vagy pedig oda érdemetlent állítani? *La Bruyere.*